

SAATESÕNA

Head lugejad! Te hoiate käes järjekordset Sõjateadlase numbrit. Tänavune aasta jääb Kaitseväe Akadeemia ajalukku ajana, mille tähendus on mitmel põhjusel märgiline. 20. mail täitus sajand *Eesti allohvitseride süsteemse väljaõppe algusest*. 2010. aastal toonase Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustega liidetud Lahingukool ei ole pärast 2019. aasta struktuurireformi küll enam iseseisev allüksus, kuid kannab õppeosakonnaga lõimitult edasi allohvitseride hariduse järjepidevust. Ühtlasi on allohvitseride väljaõppest saanud Kaitseväe Akadeemias antava sõjaväelise hariduse lahutamatu osa.

Teine oluline 2020. aasta teetähis on akadeemiat sügisel ees ootav *institutsionaalne akrediteerimine*, mis hõlmab peale akadeemia kui riigikaitselise kõrgkooli õppe- ning teadus- ja arendustegevusele hinnangu andmise ka allohvitseride kutseõppe kvaliteedi hindamist. Iga seitsme aasta järel korraldataval riiklikul välishindamisel annavad väliseksperdid tagasisidet akadeemia kui sõjaväelise kõrgkooli ja kutseõppeasutuse tervikliku toimimise ja jätkusuutlikkuse kohta. 2019. aastal tähistati eestikeelse ohvitseride sõjaväelise hariduse sajandat aastapäeva. Tänavu jõudis auväärse juubelinii ka allohvitseride haridus. Nii on igati sümbolne ja tulevikku vaatav, kui sajandipikkuse haridustee valguses antakse asjatundlik hinnang meie sõjaväelise kõrg- ja kutsehariduse kvaliteedile ning jätkusuutlikkusele selles kiiresti muutuv maailmas.

Tänavust aastat iseloomustav kolmas märksõna, *koroonaviiruse SARS-CoV-2* kiirest levikust puhkenud pandeemia näitab, et juba homme päev võib tuua murrangulisi muutusi nii riikide ja haridusasutuste toimimises kui ka meie kõigi elus. Kui 2001. aasta 11. septembril Ameerika Ühendriikides toime pandud terrorirünnakute järel tõdeti, et maailm ei ole enam endine, ei osanud keegi veel aimata, et paarikümne aasta pärast oleme silmitsi veelgi ulatuslikumate muutustega. Terrorism muutis maailma väiksemaks ja haavatavamaks, tuues kaugete maade vapustused meedia ja meie kaitsevälaliste missioonide kaudu meile ootamatult lähedale ning pannes senisest rohkem mõtlema ühistele väärtustele ja nende hoidmisele. Wuhanist 2019. aasta lõpus valla pääsenud koroonaviirus sundis väheste nädalate ja päevade jooksul sulgema meie maailmaküla majade ukсед nagu keskaegne must surm. See tõi endaga kaasa laiaulatusliku majanduslanguse, vaba liikumise ja ka muude isikuvabaduste piirangud ning lausa apokalüptilisi

mõõtmeid omandava hirmu kaotada töö, sõbrad, tervis või koguni elu. Pandeemia, mille üheks nähtavaks tunnuseks on saanud maskikandmine, mõjus teisest küljest maske langetavalt. Nõnda leidis tõestust inimkonna haavatavus ja aeg-ajalt ununema kippuv tõsiasi, et globaliseerunud maailmas on sõjaliste ja muude ilmsete ohtude kõrval ka ettearvamatuid ning ebatraditsioonilisi ohte, mida on keeruline harjumuspäraste vahendite ja meetoditega kontrolli all hoida ning mille tegelikku mõju maailma julgeolekule on veel raske ennustada.

Kriis tabas ootamatult ja sügavalt ka haridussüsteemi. Eesti üldharidus- ja kõrgkoolides tuli 2020. aasta kevadel päeva pealt ümber korraldada kogu tavapärane õppetöö, andes ruumi loovale mõtlemisele ja haridusuuendusele. Digipädevuste arendamine ja tõhus enesejuhtimine tõusid esiplaanile ka akadeemia õppurite, õppejõudude ja teadustöötajate igapäevaelus. Pandeemia tõttu kehtestatud eriolukorras sai akadeemia militaarkeeles väljendudes *harjutada tegevusi lahinguolukorrale võimalikult lähedases keskkonnas* ning panna uudes olukorras proovile oma põhiväärtused – *loovuse, harituse ja tõhususe*. Sõjaväelises väljaõppes on traditsiooniliselt õpitud toime tulema ennekõike nähtava vastasega. Kuu aega seisis Kaitseväe Akadeemia meedikute ja tsiviilsfäärilist tulnud meditsiinitöötajatest moodustatud meeskonnaga Kaitseväe välihaigla Kuressaares silmitsi nähtamatu vaenlasega, testides ja ravides viirusega nakatunuid ning tõestades, et oma ülesandeid suudetakse täita ülimal professionaalsusega ka lahinguolukorras. Tuleb tõdeda, et akadeemia sai sel keerulisel ajal ülesandekeskse juhtimisega edukalt hakkama.

Uued ja kiiresti muutuvad olukorrad seavad uusi nõudmisi ka sõjaväeliste juhtide valikule ning arendamisele. Siinsest ajakirjanumbrist leiab lugeja Kaitseväe Akadeemia juhtimise ja pedagoogika õppetooli töötajate koostatud kaitsevälise juhi pädevusmudeli, mis võiks aidata juhtidel hinnata ja arendada oma pädevusi ning korraldada tõhusamalt tulevaste juhtide väljaõpet. Koostöös Tartu Ülikooliga on uuritud militaarväljal kogutud mälestusesemete ehk objektiveeritud kultuurilise kapitali positiivset mõju reservväelaste teenistusvalmidusele. Tõlkeartiklis on avatud Bundeswehri näitel veakultuuri erinevaid tahke ehk seda, kuidas relvajõududes toimatakse vigadega, riskiga vigu teha ja vigade tagajärgedega. Ajakirjast leiab ka ressursihalduse valdkonda kuuluva artikli, milles Kaitseväe Akadeemia ja Tartu Ülikooli teadustöötajad tutvustavad Kaitseväe planeerimis- ja haldussüsteemis kasutatavat otsustusmudelit sõjalaeva elutsüklikulude hindamiseks. Kommenteeritud tõlketekst annab võimaluse heita pilgu tšetšeeni islamistlike iseseisvuslaste lahingupidamistaktikale nn pörandaaluses

võitluses. Lugeda võib ka artiklit Venemaa püüdlustest levitada ja jõustada stalinistlikku käsitust Teise maailmasõja ajaloost ning nn Venemaa uue doktriiniga seotud strateegilisest eesmärgist taastada oma positsioon maailmavõimuna. Militaartechnoloogia valdkonnas avaldatud artiklis analüüsitakse militaarotstarbeliste ratassõidukite maastikuläbitavust Eestis, arvestades sõiduki parameetrite ja mulla omaduste koostoimet. Artikli keskmes on kokkuvõtte doktoritöö jaoks tehtud roobaste sügavuse uuringu tulemustest. Siinse numbri lõpetab analüütiline artikkel strateegilistest narratiividest, mida Venemaa on konstrueerinud ja kasutanud koroonapandeemia tekke ja leviku ajal laiaulatusliku usalduskriisi õhutamiseks Balti riikide ja ühtlasi kogu Euroopa Liidu vastu.

Soovin teile head lugemiselamust ja kaasamõtlemist! Olge terved!

Andres Saumets
peatoimetaja

